

WINKEL, Jan te (Winkel 16 november 1847 – Amsterdam 31 mei 1926).

Groeide op in een vrijzinnig predikantsmilieu. In 1866 ging Te Winkel te Leiden theologie en klassieke talen studeren. Eigen belangstelling en de kennismaking met Matthias de Vries creëven hem in de richting van de Nederlandse taal- en letterkunde. De theologie had hij al in 1868 opgegeven. Van 1872-1875 studeerde hij te Groningen, waar hij tot 1892 als leraar zou verblijven. In 1892 werd hij tot hoogleraar in de Nederlandse taal- en letterkunde te Amsterdam benoemd. Hij heeft zich vooral met letterkunde – de uitgave van Middel-

nederlandse teksten (onder andere Van Maerlant) – en met dialectkunde beziggehouden.

Te Winkels opvatting dat taal niet alleen een individuele, maar ook een sociale expressie is, bracht hem al als student in contact met de V.B. Hij was mederedacteur van de *Gentsche Studentenalmanak*. Later nam hij deel aan de *Nederlandsche Taal- en Letterkundige Congressen*, waar hij bevriend raakte met Paul Fredericq en Jozef-Frederik Vercoullie. In 1911 hield hij voor de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde een pleidooi voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. Ook de strijd van de 'stamverwante' Boeren in Zuid-Afrika tegen Engeland en de Engelse taal had zijn belangstelling. Van de oprichting af speelde Te Winkel een voorname rol in het *Algemeen-Nederlands Verbond*. Hij was sedert 1896-1898 bestuurslid van de afdeling-Nederland. Als hoogleraar wist bij nogal wat studenten in Amsterdam belangstelling voor de Vlaamse emancipatiestrijd te wekken.

LITERATUUR: A.G. van Hamel, 'Levensbericht van J. te Winkel', in *Handelingen en Levensberichten van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, 1927-1928* (1928); – A. Kluyver, 'Levensbericht van J. te Winkel' in *Jaarboek der Koninklijke Nederlandsche Academie, 1927-1928* (1928); – H. te Velde, *Gemeenschapszin en plichtsbef. Liberalisme en Nationalisme in Nederland, 1870-1918*, 1992.

PIETER VAN HEES*